

BŘEZEN v zahradě

V průběhu března se i zahrady ve vyšších polohách začínají připravovat na blížící se jaro. Sníh postupně roztává a na jeho místě rozkvétají jarní cibuloviny. Ve druhé polovině měsíce začínají kvést raně kvetoucí keře a stromy. Práce na zahradě se postupně stávají radostí, protože sluneční paprsky již mají sílu. Pokud se od ledna již nasčítal počet hodin (nad 100) s teplotami nad 7 °C, je nutné provést první postřik proti kadeřavosti broskvoní. Nastává i čas prvních výsevů zeleniny na záhony či do krytých ploch.

HYDRANGEA - NOVÉ DRUHY

Rostliny rodu Hydrangea – hortenzie zná asi každý, kdo má zahrádku a pěstuje na ní okrasné rostliny. Tím pádem každý ví, že pěstování hortenzií není snadné a docílit toho, aby rostliny kvetly podobně jako na reklamních fotografiích, není zrovna jednoduché.

Novinka, kterou vám nyní představuji, pěstování trochu usnadňuje. Jedná se novou skupinu hortenzií typu FOREVER&EVER. Tyto hortenzie byly vyšlechtěny zhruba před šesti lety a nyní se začínají naplno rozšiřovat v sortimentu zahradních center. Jejich obrovskou výhodou je to, že nekvou pouze na jednoletém dřevě (dřevo, které narostlo v předcházejícím roce), ale i na letorostech. Díky této vlastnosti odpadá riziko, že během nevhodné zimy nám výhony namrzou a s nimi přijdeme i o násadu květních pupenů.

První odrůdou, která byla vyšlechtěna, je odrůda 'Early Sensation'. Její barva je sytě růžová. V současné době jsou již vyšlechtěny nové odrůdy, které rozšiřují barevnou paletu.

Hortenzie FOREVER&EVER mají kromě již zmíněné schopnosti kvést i na letorostech mnoho jiných zajímavých vlastností. Před tím, než šlechtitelé uvolnili tuto skupinu rostlin do prodeje, prováděli celou řadu zkoušek na odolnost vůči nepříznivým klimatickým podmínkám. Rostliny jsou například vysoce odolné proti mrazu, není problém bez poškození překonat mrazy přes -25°C. Z hlediska typu růstu se jedná spíše o kompaktnější jedince, kteří díky množství výhonů bohatě kvetou. Listy mají klasicky velké, zpočátku světle zelené. Během léta listy mění barvu na sytě zelenou a poté ještě více tmavou. Květní pupeny se vyskytují i na nově rostoucích výhonech a během léta neustále přibývají. Květenství má velikost mezi 20 – 25 cm. Rozkvétají každoročně počátkem léta a mnohdy vydrží kvést až do zámrazu. Zpočátku kvetení jsou poupata světlá, až později dostávají barvu dle odrůdy. Barvy můžeme mít od růžové, přes modrou, červenou až k různým žlhaním. Bohužel, jako u ostatních odrůd je zbarvení modrých a růžových odrůd závislé na pH půdy. Pokud chceme dosáhnout výraznějších barev, musíme udržet pH pro růžové odrůdy kolem 6,0 a pro modré odrůdy mezi 5,2 – 5,5. Pro úpravu pH u modrých hortenzií je nevhodnější používat speciální hnojiva, která obsahují látky potřebné pro bezvadné zbarvení. Sortiment těchto hnojiv by vám měli být schopni nabídnout ve vašem zahradním centru. Květy můžeme ponechat na rostlině a kochat se s nimi na zahradě anebo je možné je odříznout a dát domů do vázy.

Z hlediska umístění na zahradě je vhodné najít hortenziím polostinné místo. Nejvhodnějším umístěním je prostor, kde na hortenzii svítí ranní slunce, ale odpoledne je ve stínu, aby v létě nedocházelo k poškození listů silným slunečním svitem. Půdu vyžadují vlhčí, avšak ne těžkou a špatně propustnou. Při výsadbě hortenzií je proto vhodné smíchat

původní substrát v místě výsadby s rašelinou v poměru 1:1. Pokud bychom i přesto chtěli hortenzii vysadit na slunné místo, bude vyžadovat intenzivnější závlaku, protože ke zdárnému růstu potřebuje vlhčí substrát.

Z hlediska péstebních opatření v dalších letech je to s hortenzií FOREVER&EVER výrazně jednodušší, než s klasickými odrůdami. Pokud nám nevadí větší velikost rostliny, tak jarní řez omezíme pouze na zastřížení suchých a poškozených větví. Pokud ale chceme hortenzii udržet menší, je možné ji každé jaro sestříhnout na cca 20 cm. Sestříhávají se všechny výhony. Není třeba řezat selektivně jako u klasických hortenzií, protože druh FOREVER&EVER vytváří květní pupeny ihned na čerstvě narostlých výhonech a tudíž nám pokvete ještě v tom samém roce. Tento způsob řezu u klasických hortenzií nelze použít, protože ty kvetou na dřevě, které narostlo v minulém roce. Pokud bychom u nich tyto výhony ostříhali, tak v tom daném roce neokvetou. Přihnojovat je nutné každoročně zjara, nejlépe plyným, dlouhodobě působícím hnojivem. Jako u všech ostatních rostlin, které by mohly během zimy namrznout, přestáváme hnojit v červnu, abychom rostlinu zbytečně nehnali do růstu a ona měla dostatek času na vyzrání výhonů. Jediný typ hnojiva, který je vhodný na aplikaci od srpna dále, jsou hnojiva s vyšším obsahem draslíku, který výrazně napomáhá s vyzráním pletiv, a díky tomu jsou rostliny lépe připravené na zimní období.

NOVÉ A NETRADIČNÍ KULTIVARY OKRASNÝCH ROSTLIN

ACER PALMATUM 'BI-HOO' - JAVOR DLANITOLISTÝ

Tento nový kultivar javoru dlanitolistého byl vyšlechtěn v roce 2004. V ideálních podmínkách je schopný dorůst výšky kolem 4 metrů, ale v našich podmínkách dorůstá do cca 3 metrů. Zajímavostí na tomto kultivaru je zbarvení listů a hlavně větviček. Listy jsou ihned po vyrašení světlé žluté, během vegetace postupně přecházejí do žlutozelené až zelené barvy a na podzim se opět zbarví do výrazné žluté. Větvičky jsou během vegetace zelenožluté, ovšem přes zimní období jsou meruňkově žluté až světle oranžové. Díky tomuto zbarvení je javor zajímavý i mimo vegetační období.

ACER PALMATUM 'INABA SHIDARE' - JAVOR DLANITOLISTÝ

Další zajímavý kultivar javoru dlanitolistého, nyní pro změnu v barvě sytě vínové. Habitus růstu u tohoto kultivaru je zpočátku vzpřímený, později postranní větve rostou vodorovněji a vytváří krásný a u japonských javorů vyžadovaný kaskádovitý vzhled. Jako všem javorům se i tomuto nejlépe daří v kyselějších půdách, které jsou vlhké a dostatečně zásobené živinami. Pozor ovšem na zamokřené lokality, tady se japonským javorům dařit určitě nebude. Listy má tento kultivar výrazně stříhanolisté a co do velikosti jedny z největších. Barva je zpočátku jara hnědočervená, s přibližujícím je podzimem spíše sytě vínová. Před opadem se listy zbarví do jasně zářivé červené.

AESCULUS HIPPOCASTANUM 'LACINIATA' - JÍROVEC MAĀAL

Relativně vzácný a o to zajímavější kultivar klasického "kaštanu". Původní druh pochází z balkánského poloostrova

a v současné době se vyskytuje skoro po celé Evropě. Jedná se o opadavý strom, který dorůstá do výšky cca 8 metrů. Borka na starších stromech se typicky odlupuje v malých šupinách. Listy jsou řapíkaté, dlouhé a dělí se do 5-7 dílů. A právě u tohoto kultivaru jsou listy tím nejzajímavějším. Jsou totiž výrazně stříhanolisté a oproti klasickému jírovci působí lehčím dojmem. Celkový vzhled tohoto stromu je díky nim velice jemný a netradiční. Na pěstební prostředí je jírovec nenáročný.

EDGEWORTHIA CHRYSANTHA

Tento velmi netradiční opadavý keř, který dorůstá v našich podmínkách výšky kolem 2 metrů a je příbuzensky spjatý s rodem Daphne – lýkovec. Ve své domovině v oblastech Číny se využívá jeho kůra pro výrobu velmi kvalitního papíru. Edgeworthia je náročnější na pěstební prostředí. Vyžaduje slunné až polostinné polohy, které jsou dostatečně chráněné. Na zimní období vyžaduje stinné místo, podobně jako rododendrony. Mrazuodolnost je do cca -15 °C, při nižších teplotách vyžaduje zimní kryt. Půdu je vhodné mírně okyselit rašelinou a zajistit dobrou výživu. A co je na rostlině tak zajímavé? Větvičky jsou výrazně pokryty chlupy a kvete před olistěním velmi výraznými, vonnými, žlutobílými květy. Květy vykvétají postupně od února až do dubna.

HIBISCUS SYR. 'PURPUREUS VARIEGATUS' - IBIŠEK SYRSKÝ

Při výsadbách na rodinných zahradách jsou ibišky mnohdy neprávem opomíjeny, přitom jsou naprosto mrazuodolné a v létě dokáží zahradu oživit výraznými barvami. V případě tohoto kultivaru je zpestření zahrady zajištěno kromě květů i výrazným zbarvením listů. Listy jsou od okrajů panašované výrazně krémovou barvou, střed listu je klasicky zelený. Květy jsou tmavě fialové a plnokvěté. Z hlediska pěstebních podmínek je třeba vybrat takové polohy, které nejsou výrazně vlhké. Ibišky mají dužnaté kořeny a ty při vyšší vlhkosti substrátu uhnívají. Mrazuodolnost je dostatečná, jen na jaře je třeba počítat s tím, že ibišky raší velmi pozdě a proto mnohdy ještě v dubnu vypadají jako suché. Vyžadují slunné polohy a dostatečně živnou a propustnou půdu.

JEDLÉ KVĚTY - PRO POTĚCHU OKA, A TAKÉ CHUTI

Květiny nemusí krásnit naše příbytky jen ve vázách či květináčích. Jedlé květy některých druhů rostlin lze použít k ozdobě dezertů, nápojů, chuťovek, salátových mís, apod.

Květy různých botanických druhů jsou používány již po tisíce let. Záznamy o tom najdeme ve svitcích z Dálného východu i z období antiky. V současné době se pomalu dostávají do popředí zájmu, protože sensoricky výrazné látky obsažené v jedlých květech činí pokrmy zrakově, chuťově i čichově atraktivnější.

Pro sensorické hodnocení bylo vybráno 20 druhů květů. Jednotlivé květy a květenství pocházely z experimentální zahrady Mendelovy univerzity v Brně, Zahradnické fakulty v Lednici. Před degustací byly vzorky uskladněny v uzavřených plastových boxech při teplotě 7°C po dobu 12 hodin. Hodnotily se tyto parametry: vzhled, vůně, konzistence, kyselost, hořkost, trpkost, sladkost, kořenitost, celková příjemnost chuti, povrch květu a celkový dojem. Pro neutralizaci chuti byla použita voda a bílé pečivo.

Jako sensoricky nejzajímavější se jeví květy denívek (Hemerocallis x hybrida), Hemerocallidaceae. Jedná se o vytrvalou, cca 1 m vysokou rostlinu, se žlutými, oranžovými nebo červenými květy ve vrcholcích. Má sladkou, šťavnatou chuť, příjemnou konzistenci a hladký a jemný povrch květu.

Hemerocallis - květ

Na pomyslném druhém místě se umístily květy bohyšky (Hosta ssp.), Hostaceae. Bohyška se u nás pěstuje především jako rostlina okrasná listem. Existuje na 1200 kultivarů této travky. Listy jsou zelené, šedivě, bíle panašované aj. V létě kvete drobnými fialovými kvítky uspořádanými v hroznech. Vysoké bodové hod-

nocení dosáhl povrch květu, nezavadající ani po uskladnění, jeho vzhled, konzistence, šťavnatost i celková vyváženost chuti.

Třetí příčku obsadily květy begonie hlíznaté (Begonia x tuberhybrida), Begoniaceae. Tuto rostlinu všichni znají z letních truhlíků a misek. Je to vzpřímená nebo převislá rostlina, udivující záplavou plnokvětých květů téměř všech barev. Květy mají pěkný vzhled, příjemný povrch, pevnou konzistenci, jsou šťavnaté, vyvážené chuti.

Dále můžeme použít květy měsíčku lékařského (Calendula officinalis), Asteraceae. Jedná se o jednoletou bylinu, vysokou zhruba 50cm. Listy a lodyhu má chlupatou. Květ je žlutooranžový úbor o průměru cca 3 – 5cm. Nejlépe byl u měsíčku hodnocen jeho vzhled, povrch květu a celkový dojem.

Na dalších místech se sestupně umístili angínovník čínský (Belamcanda chiensis), Iridaceae. Jde o vytrvalou, až 1m vysokou bylinu s mečovitými listy a žlutými až oranžovými, červeně skvrnitými květy. Významně byl oceněn vzhled květu, vůně, povrch květu a šťavnatost. Sléz lesní (Malva sylvestris), Malvaceae, dvouletá bylina, až 1 m vysoká. Má větvenou, obvykle chlupatou lodyhu, květy fialové až červené, nachové až černofialové, umístěné po dvou až šesti v úžlabí listů. Nejlépe byl opět hodnocen vzhled, povrch květu a celkový dojem. Tykev obecná (Cucurbita pepo), Cucurbitaceae, vytváří velkou listovou růžici, z níž vyrůstají dlouze řapíkaté listy. Má velké jednodomé květy žluté barvy, plodem je bobule. Nejlépe byl hodnocen vzhled, konzistence, šťavnatost a celkový dojem. Brutnák lékařský (Borago officinalis), Boraginaceae, je jednoletá, drsně chlupatá bylina. Lodyha je vzpřímená, chlupatá. Květy jsou modré, zřídka bílé, v ústí koruny s bílou pakorunkou. Patří mezi léčivé rostliny. Nadprůměrně byl hodnocen vzhled, ostatní hodnoty jsou jen mírně nadprůměrné. Sedmikráska chudobka nebo též sedmikráska obecná (Bellis perennis), Asteraceae, je vytrvalá, maximálně 25cm vysoká rostlina. Listy jsou v přizemní růžici, kvě-

tem je úbor 1 – 3cm velký, zpravidla bílý, se žlutým terčem. Nejlépe byl hodnocen vzhled a konzistence. Viola růžkatá (Viola cornuta) a viola hybrid (Viola x wiliamsii), Violaceae, jsou vytrvalé byliny, vysoké 15 – 20cm. Květy jsou vonné, kališní lístky uzoučce trojúhelníkovité, koruny fialové, vzácně bílé. U květu byl nejlépe hodnocen vzhled. Růže (Rosa sp.), Rosaceae, testována byla velkokvětá růže kultivar „Gloria Dei“. Jedná se o vytrvalou rostlinu, vysokou až 0,8m. Květy má světle žluté o průměru až 14 cm. Je jedním z nejznámějších kultivarů, byl vyšlechtěn ve Francii v roce 1945. Velmi vysoce byl hodnocen vzhled a vůně a dále pak konzistence a celkový dojem.

Tagetes patula - detail květu

Dále jsou řazeny aksamitník rozkladitý (Tagetes patula), Asteraceae, agastache vrásčitá (Agastache rugosa), Lamiaceae, chřpa modrá (Centauria cyanus), Asteraceae, svičkovce (Gaura lindheimeri), Onagraceae, pelargonie (Pelargonium ssp.), Geraniaceae, hadinec obecný (Echium vulgare), Boraginaceae, zavinutka podvojná (Monarda didyma), Lamiaceae a lípie sladká (Lippia dulcis), Verbenaceae.

Z předchozího výčtu rostlin lze tedy vybrat nejvhodnější druhy květů, jakožto přízdobu vašich pokrmů. Lze se orientovat podle umístění v žebříčku, kde nejvyšší příčky obsadily nejkvalitnější květy, ale v rámci první patnáctky lze také vybírat barvu a tvar květu. Posledních pět rostlin bylo hodnoceno jako rostliny určené k velmi rychlé spotřebě. V praxi to pak znamená natrhat, ozdobit a sníst. Květy první desítky snesou i krátké skladování.